

KORTÁRS KÖZTEREK RAJZOS ELEMZÉSE BUDAPESTEN

ANALYSIS OF CONTEMPORARY PUBLIC SPACE WITH FREEHAND DRAWING IN BUDAPEST

SZERZŐ/BY:
OLÁH BRIGITTA

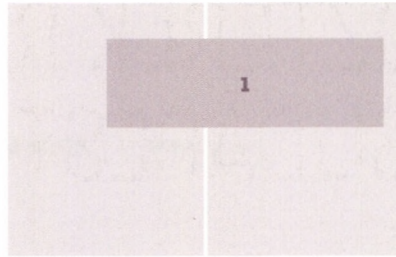
BEVEZETŐ

Az emberi környezettel foglalkozó tájépítések számára legalább olyan fontos meglévő tereket elemezni, megérteni, mint új terveket készíteni. A meglévő példákból tanulhatunk és kamatoztathatunk későbbi tervezői feladataink során, főleg, ha mindent rajzolással, jegyzeteléssel mélyítjük el. A tájépítészet témakörei „lényegesen összetettebbek, mint egy-egy épület vagy hétköznapi tárgy látványa, a légkör – az időjárás – a nyitott terek – az átmeneti térélmények – a térfalak – az átlátások – a növénycsoportok takarása – a panorámák megnyílása – a környezetarchitektúra részletei,¹ mindezek komplex látványviszonyokat és gondolatokat sugároznak felénk, ezért az elemzéseknek széles skálájára van lehetőségünk.

Kertművészeti műhelygyakorlat

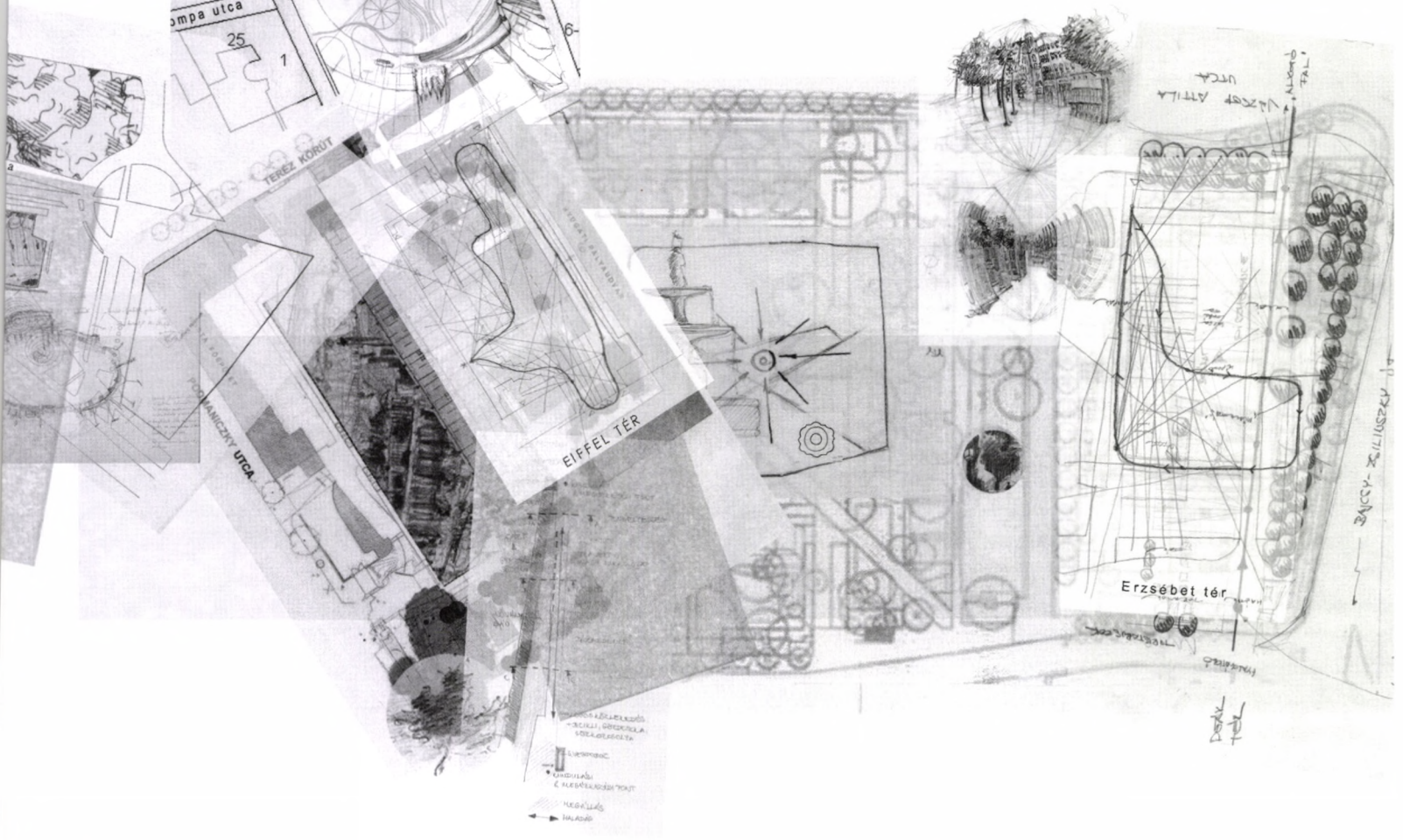
A Kertművészeti műhelygyakorlat legfőbb célja az volt, hogy a hallgatók megismerjenek és kipróbáljanak néhány – tájépítések, építések által alkalmazott – rajzos elemzési szempontot, módszert, amelyeket három csoportba rendeztem az elemzések irányultsága alapján. Az első egy grafikus elemzés, ami a teret alkotó elemek, struktúrák részletezése mellett lehetőséget ad a perszonális, intuitív, expresszív kifejezésre is. A második egy építészeti- térábrázolási módszer, a térfalak arányainak és irányainak kiszekésztésével elemez, míg a harmadik a térbeli folyamatokra, szekvenciákra helyezi a hangsúlyt meghatározott jelzésrendszert használva. A kertművészeti műhely ideje alatt négy különböző helyszínt tudunk ezekkel a módszerekkel végigrajzolni.

¹ Eplényi Anna, Oláh Brigitta: *Tájrajzolatok. Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest, 2011. p.11*

1. kép/pict.:
Kortárs közterek
rajzos elemzése című
gyűjtemény címlapja
2011. Készítette:
Oláh Brigitta /

Analysis of
contemporary public
spaces with freehand
drawing in Budapest
- collection's title page,
2011. By Brigitta Oláh

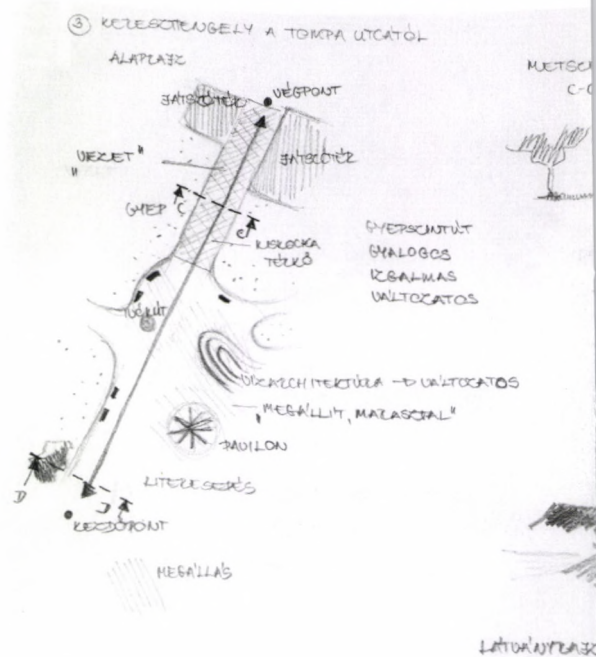
PROLOG

For landscape architects who work with human environment, it is as important to analyze and understand existing spaces as to design new plans. We can learn from existing examples a lot and later we can use these in design, in our tasks, especially if these are completed by drawings or notes. The landscape architecture topics are significantly more complex than a view of a building or an everyday object. There are a lot of topics in landscape architecture such as atmosphere, weather, open spaces, transition experience of space, space walls, transparency, plant groups, panoramas and details of street furniture.¹ All of these have complex visual relationships therefore their analyses have a wide range.

Workshop at the Department of Garden art

The Workshop had the main aim that students should practice and try different drawing analyses, methods, which can be arranged in tree groups. These methods are used by architects and landscape architects. The first is a graphical analysis, which can give an opportunity to a personal, intuitive expression next to the details of structures as well. The second is a design-space representation method, which analyses by the construction of space wall proportions and directions, while the third emphasizes spatial processes, sequences with specific signal. During the workshops we could analyze four different sites using these methods. A compilation is made about practice

1 Eplényi Anna, Oláh Brigitta: Landscape sketches. Corvinus University of Budapest, Budapest, 2011. p.11

köztér rajzos elemzése Budapesten címmel (1. kép),² amelyben több mint száz rajz vezet végig az elemzéseket helyszínenként rendszerezve és szöveges leírással kiegészítve. Rajzos kutatásaink eredményeit ebben az összeállításban lehet részletesebben megtalálni, jelen írásban ennek a bemutatására nem vállalkozom. Ellenben szeretnék egy általános leírást adni az elemzésekről, amelyek segítik a tájépítészek első rajzos vizsgálatait, megmutatják, hogyan lehet grafikusán leírni, vizuálisan megérteni környezetünket, miközben fejlesztjük szabadkézi rajztudásunkat is.

A későbbiekben a rajzos elemzési módszerek mindennapi rutinná válhatnak; a környezetünkben található tereket, parkokat végigrajzolhatjuk, naplózhatjuk, kialakítva az egyéni vizuális kommunikációkat, akár kidolgozhatunk új elemzési struktúrákat, felfedezhetünk új, saját tervezői attitűdünkhöz közel álló témákat.

1. ELEMZÉSI CSOPORT: HOLISZTIKUS MORFOLÓGIA, TÉR- RÉSZEK VIZSGÁLATA

A tájépítészet termőművészet, „lényege a terek kialakításában, szervezésében és megosztásában rejlik,”³ ezért ennél

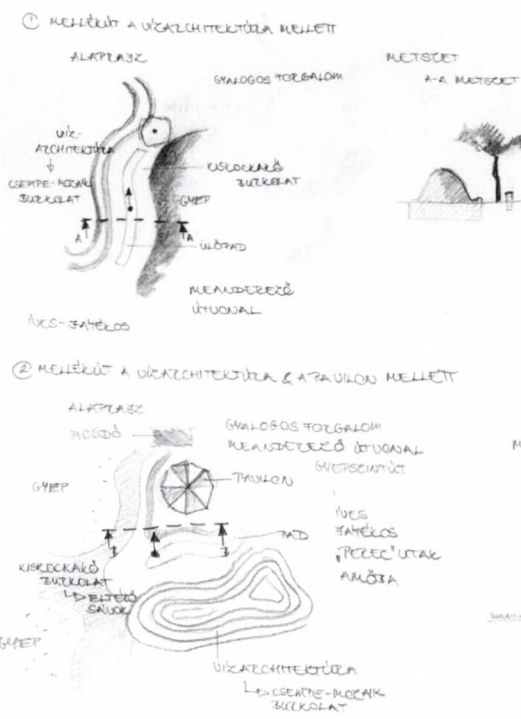
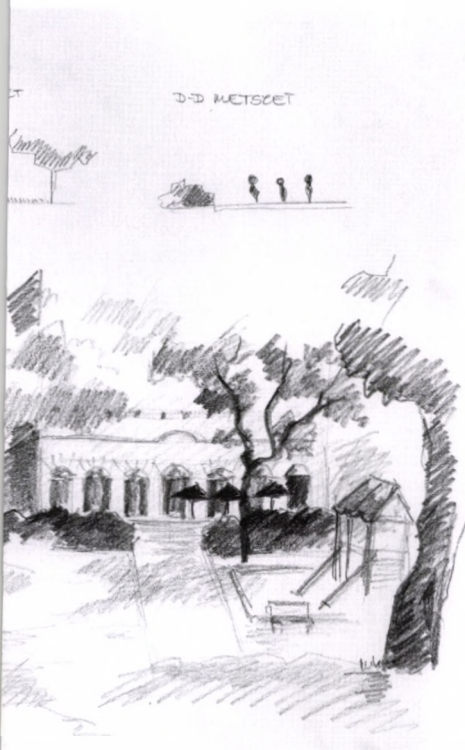
a metódusnál a létrejött tér morfológiájára, alaktanára helyeztük a hangsúlyt. Rajzaink vezérfonalát Catherine Dee (2001.) *Form and Fabric in Landscape Architecture: A Visual Introduction* című könyve adta, amelyben a rajzos elemzések szétszedik a helyszínt kisebb részekre, hogy ezáltal jobban átláthassuk, milyen tér-részekkel dolgozunk tervezői feladataink során. Az egyes helyszíneknek a következő alkotóelemeit vizsgáltuk meg: a tereket, ösvényeket-utakat, fókuszpontokat, széleket, küszöbtereket adott szempontok alapján, amit az alábbiakban részletezek.

Terek

Catherine Dee a tér alkotóelemeit tovább osztályozta aszerint, hogy milyen elem determinálja őket. Ezek szerint lehetnek topografikus, vegetációs, épített és vízi terek is. A topografikus tereknél a terepforma meghatározó, ilyenek például a hegyek, völgyek, töltések, bevágások, teraszok, tereplépcsők, rézsúk által formált terek. A vegetációs terek a növények által definiáltak, ezek a legősibb térformák: az erdők, ligetek, sövények, évelők, gyepfelületek. Az épített terek döntően épületek által határoltak, ezek lehetnek városi köztér, belső udvarok, kerítések, falak által körbevett terek, melyeket alapvetően az építettség jellemez (2. kép). A negyedik

² megjegyzés: a jegyzet elérhető a Budapesti Corvinus Egyetem Entz Ferenc Könyvtárában

³ Catherine Dee: *Form and Fabric in Landscape Architecture: A Visual Introduction*, 2001. p 11

and our achievements, its title is "Graphical analysis of contemporary public spaces in Budapest" (figure 1),² in which our analyses are completed by more than a hundred freehand drawings and descriptions of the sites. The results of our research can be found in this writing but I will not represent this now. Still, I would like to describe these analyses in general, which can be useful for students of landscape architecture. These methods help to describe and visually understand our environment in graphical aspects.

Later the graphical analysis methods become a daily routine, and we can draw spaces, parks in our environment. In this process we can create an own visual communication, we can find out new analysis structures and methods; we can discover new topics, which are close to our attitude.

1. METHOD: HOLISTIC MORPHOLOGY

Landscape architecture is an art of space and "essentially involves organizing and dividing land. Spaces are the result of this division [...]. Spaces provide for different human uses and enjoyment of the landscape"³. We put the emphasis on the morphology of space.

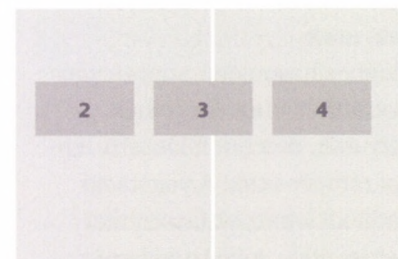
Guide to our drawings was a book by Catherine Dee (2001.) *Form and Fabric in Landscape Architecture: A Visual Introduction*, in which the graphical analysis divides the site into smaller parts so that we can experience better what kind of parts we can work with while designing. We examined the following elements of a site: spaces, trails, paths, focal points, edges, threshold, which are detailed below.

Spaces

Catherine Dee categorizes these different components according to the element that determines the space. There can be topographical, vegetative, built and water spaces as well. Topographical spaces are determined by the terrain, such as mountains, valleys, embankments, terraces and slopes. Vegetative spaces are defined by the plants; they are the oldest form of spaces: forests, groves, hedges, perennials, lawns. Built spaces are formed by buildings; these can be urban public spaces, courtyards, fences, walls. (figure 2) The fourth type of spaces is characterized by water, such as water surfaces, lakes, waterfalls and moving water, pools. The water spaces are always emphatic parts of

² Comment: document is available at Corvinus University of Budapest, Entz Ferenc Library

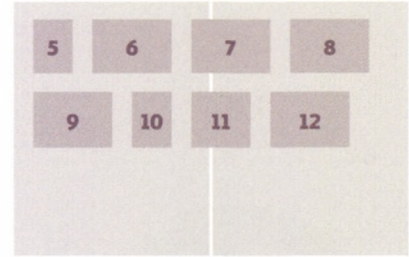
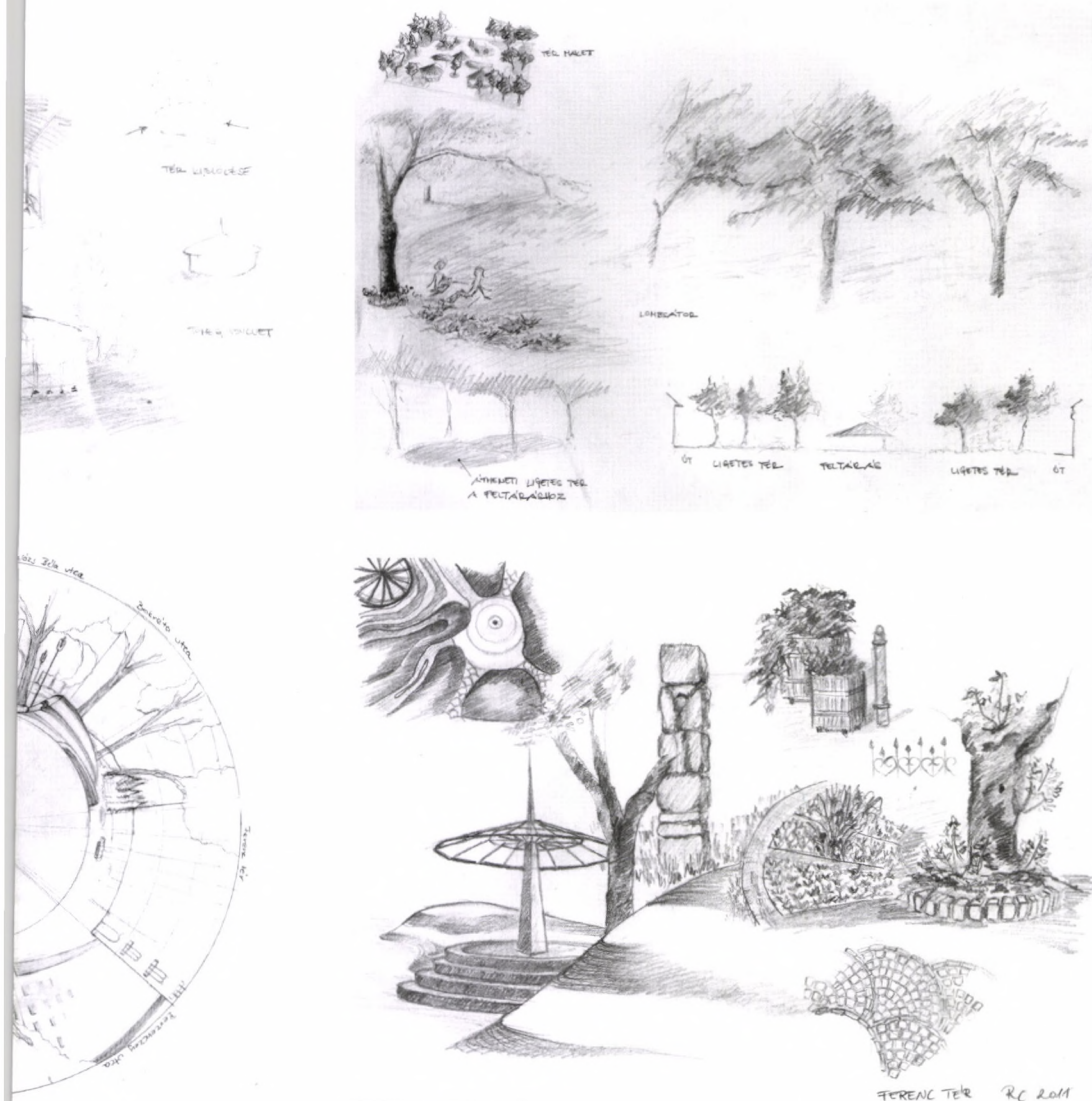
³ Catherine Dee: *Form and Fabric in Landscape Architecture: A Visual Introduction*, 2001. p 11

2. kép/pict.:
Növényi és épített tér elemzése a Ferenc téren. Készítette: Oláh Brigitta / *Observing of space at Ferenc square*. By Brigitta Oláh

3-4. kép/pict.:
Utak- ösvények vizsgálata a Ferenc téren. Készítette: Mandel Mónika / *Analysing of paths at Ferenc square*. By Mónika Mandel

5. kép/pict.:

Különböző fókuszpontok a Ferenc téren. Készítette: Polarecki Dóra / Different focal points at Ferenc square. By Dóra Polarecki

6. kép/pict.:

Szélhelyzet vizsgálata a Ferenc téren. Készítette: Oláh Brigitta / Edge at Ferenc square. By Brigitta Oláh

7. kép/pict.:

Küszöbterek a Ferenc téren. Készítette: Weiszer Ádám / Threshold spaces at Ferenc square. By Ádám Weiszer

8. kép/pict.:

A Ferenc tér átmeneti terei. Készítette: Weiszer Ádám / Transitional spaces of Ferenc square. By Ádám Weiszer

9. kép/pict.:

Genius loci, Ferenc tér. Készítette: Reichardt Cecília / Genius loci, Ferenc square. By Cecília Reichardt

10. kép/pict.:

Genius loci, Ferenc tér. Készítette: Farkas Evelin / Genius loci, Ferenc square. By Evelin Farkas

11. kép/pict.:

Körpanoráma részlet, Ferenc tér. Készítette: Csuha Anna / Round panorama detail, Ferenc square. By Anna Csuha

12. kép/pict.:

Körpanoráma, Ferenc tér. Készítette: Hegyi Nóra / Round panorama, Ferenc square. By Nóra Hegyi

a site, because the reflected water surface influences the quality of the place with its aesthetic value and it has a positive impact on the microclimate, lights and on many human senses.

Paths

Similarly to the latter there are topographical paths as well, such as high roads, low roads, paths leading up a hill etc. From the aspect of vegetation there can be forest paths surrounded by trees or bounded by hedges. The artificial paths are urban roads, such as promenades, alleys, waterways, which are stretched along a river or a canal. (figure 3-4)

Focal points

Topographical focal point can be a characterized surface, a terrain or some topographical conditions. Focal point can be any object, plant or water surface, and within there are primary and secondary focal points as well. (figure 5)

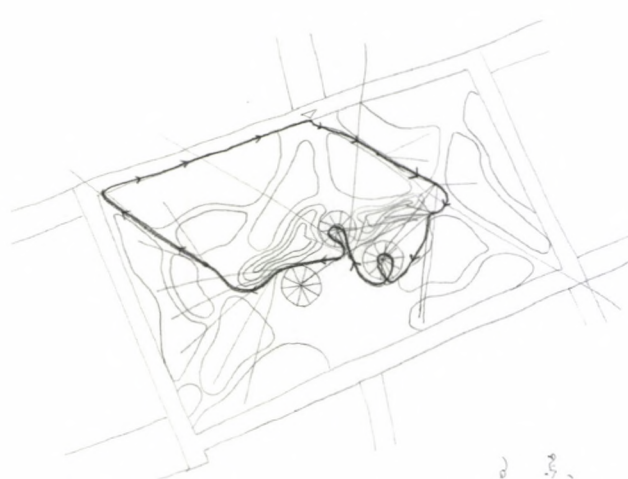
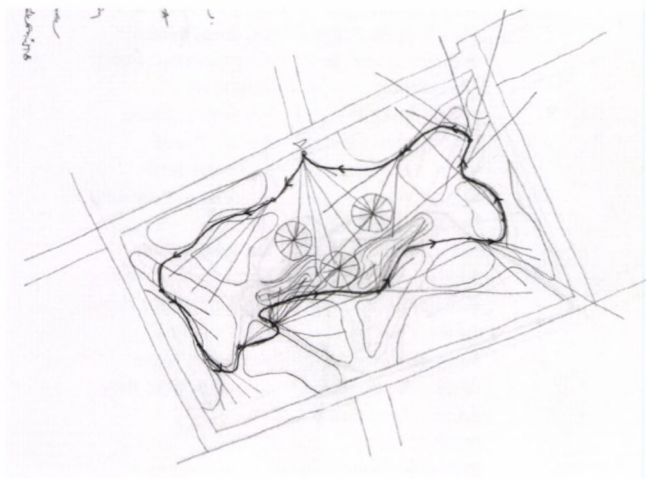
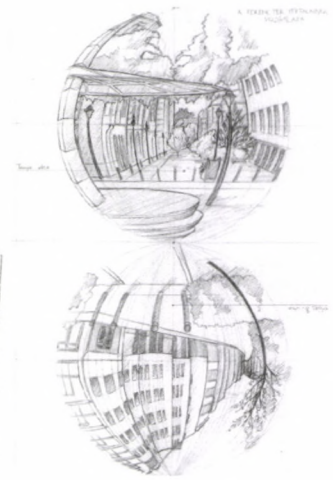
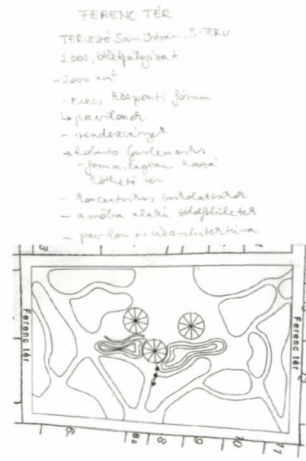
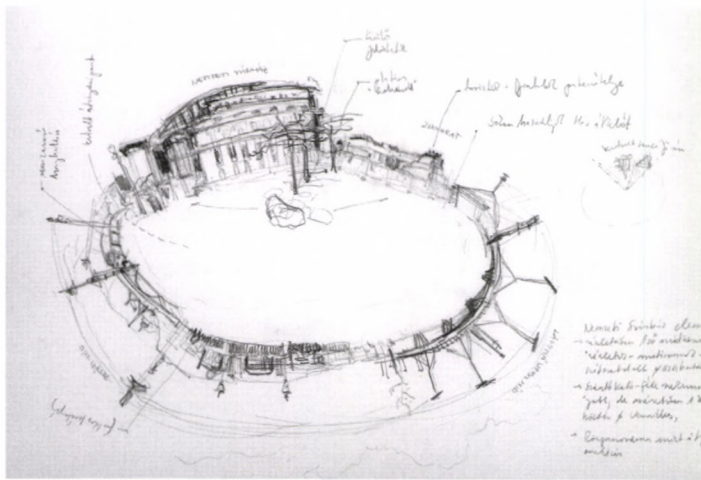
Edges

It is a situation between two distinct spaces, which have different characters. Edges are called linear boundary surfaces, which have a dividing or connecting function. Topographical, vegetative, water or built edges may also exist. (figure 6)

Threshold spaces

It is similar to edges, but has a spatial scale; an entrance-exit area. It helps to change the experience of a place, just like an 'open space's hall'. In this type too, all categories can be found. (figure 7-8)

We observed the spatial components based on these categories and types, and we discovered various examples, specific situations in the given public place. To sum up we analyzed the space, the paths (roads), focal points, edges and threshold space of a place. Sometimes we were not able to find any examples to the categories, in this

loci, valamint az ember és az élővilág. Másik szempontból az elemzési módszer szerint minden "táj elemekből, részekből összeálló egység, szervezet,"⁴ ezért igaz rá az a holisztikus alapigazság, hogy minden mindennel összefügg.

2. ELEMZÉSI CSOPORT: TÉRFALAK VIZSGÁLATA

Amíg a tér holisztikus morfológiáját elsősorban kisebb látványrajzokkal elemeztük, addig a térfalak vizsgálatát szabadkézi szerkesztésekkel végeztük. A térfalakat és a teret alkotó elemek irányultságait kerestük saját referenciapontunkhoz viszonyítva. A szerkesztések szubjektív jellegét az individuális pontból való rajzolás adta. Szegedi Csaba a következőket írja erről a személyes tértapasztalásról a Világ - kép című disszertációjában: „A tér megtapasztalása szubjektív, és a tér mindenki számára más-ként tárul fel. A térélmény tanulás eredménye, időben lezajló hosszabb - rövidebb folyamat, folyamatok összessége. "A teret

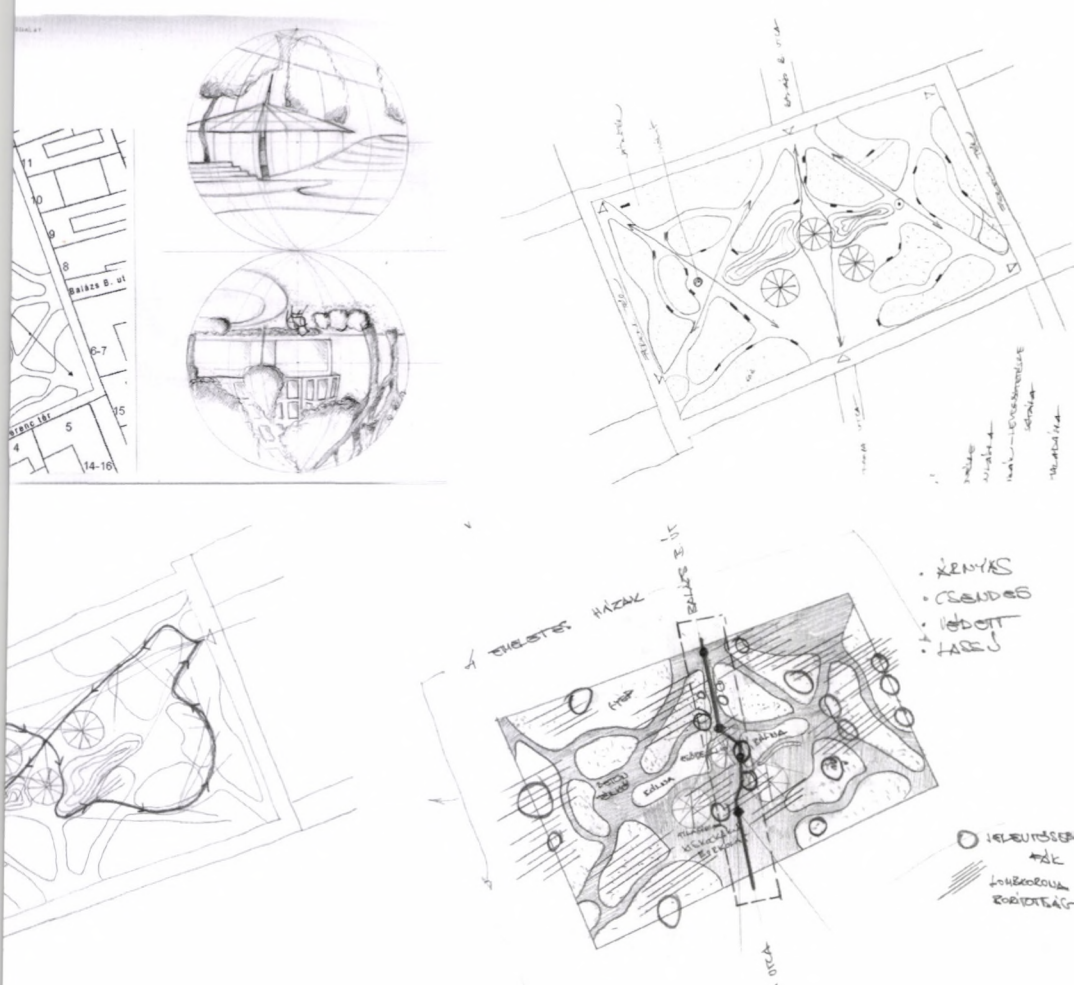
tanuljuk, akár a látást..."⁵. A tér teljes látványának tanulását pedig leginkább a panorámarajzok segítségével tudjuk gyakorolni, mivel a látószögünket ilyenkor vízszintes irányban megnagyobbítjuk, tulajdonképpen végtelenítjük, és az így keletkező tér látványát visszük fel a papírra. Ugyanakkor a panorámarajzok tudatosítják bennünk, hogy a minket „körülvevő teret valójában egy teljes gömbként érzékeljük, még akkor is, ha legtöbbször a talajon állva csak mint félgömböt tapasztalhatjuk meg. Bármit is tudunk a világról, bárhogyan is befolyásolják tértudatunkat csillagászati, fizikai és egyéb ismereteink, a teret alapvetően egocentrálisan érzékeljük magunk körül, mint egy hatalmas gömböt, melynek közepén mi vagyunk."⁶

A műhelygyakorlat alatt helyszínenként csak egy-egy meghatározó pont-ról készítettünk teljes vagy részleges térfalvizsgálatot, azaz körpanorámát (11-12. kép). Érdekes tapasztalat volt, hogy azon a téren, ahol a térfalakat alkotó épületek kevésbé voltak dominánsak, ott a hallgatók ösztönösen megtar-

⁴ Balla Ede-Zsolt: Szent földünk rajza, Csíkszereda, 2010. p.27

⁵ Szegedi Csaba: Világ-nézet, kép és valóság. DLA értekezés, MOME, Budapest, 2009. p.34

⁶ Szegedi Csaba: Világ-nézet, kép és valóság. DLA értekezés, MOME, Budapest, 2009. p.25

13	14-15	16-17	18
19	20	21	22

13. kép/pict.:
Intuitive round
panorama, National
Theatre of Budapest.
Készítette: Oláh
Brigitta / Intuitive
round panorama, the
surroundings of the
Budapest National
Theatre. By Brigitta
Oláh

14-15. kép/pict.:
Állópanoráma és
alaprjai megjelölése,
Ferenc tér.
Készítette: Szentléleki
Szilvia / Standing
panorama with ground
plane, Ferenc square.
By Szilvia Szentléleki

16-17 kép/pict.:
Állópanoráma és
alaprjai megjelölése,
Ferenc tér.

Készítette:
Heisenberg Éva /
Standing panorama
with ground plane,
Ferenc square. By Éva
Heisenberg

18-21. kép/pict.:
A Ferenc tér
közlekedési
tengelyeinek és a tér
bejáratainak
vizsgálata. Készítette:
Gacs Tina / Pedestrian
axis and entertainments
of Ferenc square. By
Tina Gacs

22. kép/pict.:
Térbeli szekvenciák
elemzése a Ferenc
téren. Készítette:
Illyés Miklós / Analysis
of spatial sequences at
Ferenc Square. By
Miklós Illyés

case we drew the most important and characteristic examples in our notebook.

Next to the holistic morphology we made drawings about the individuality of places, in which the different details were in graphical montage. (figure 9-10) These drawings fixed landscape architectural impressions of the genius loci, serving as summaries and complementing in the same time the morphological studies. I think that this first analytical method is holistic, because it is based on the main elements during the analysis: as the earth element = topography; water element = water surface; air element = empty spaces between space walls; fire element = the genius loci pervading the site, as well as people and wildlife. From another aspect, according to this analysis method, "landscape is a living organization, which includes different elements and components"⁴, therefore the holistic principle is true, that everything is connected.

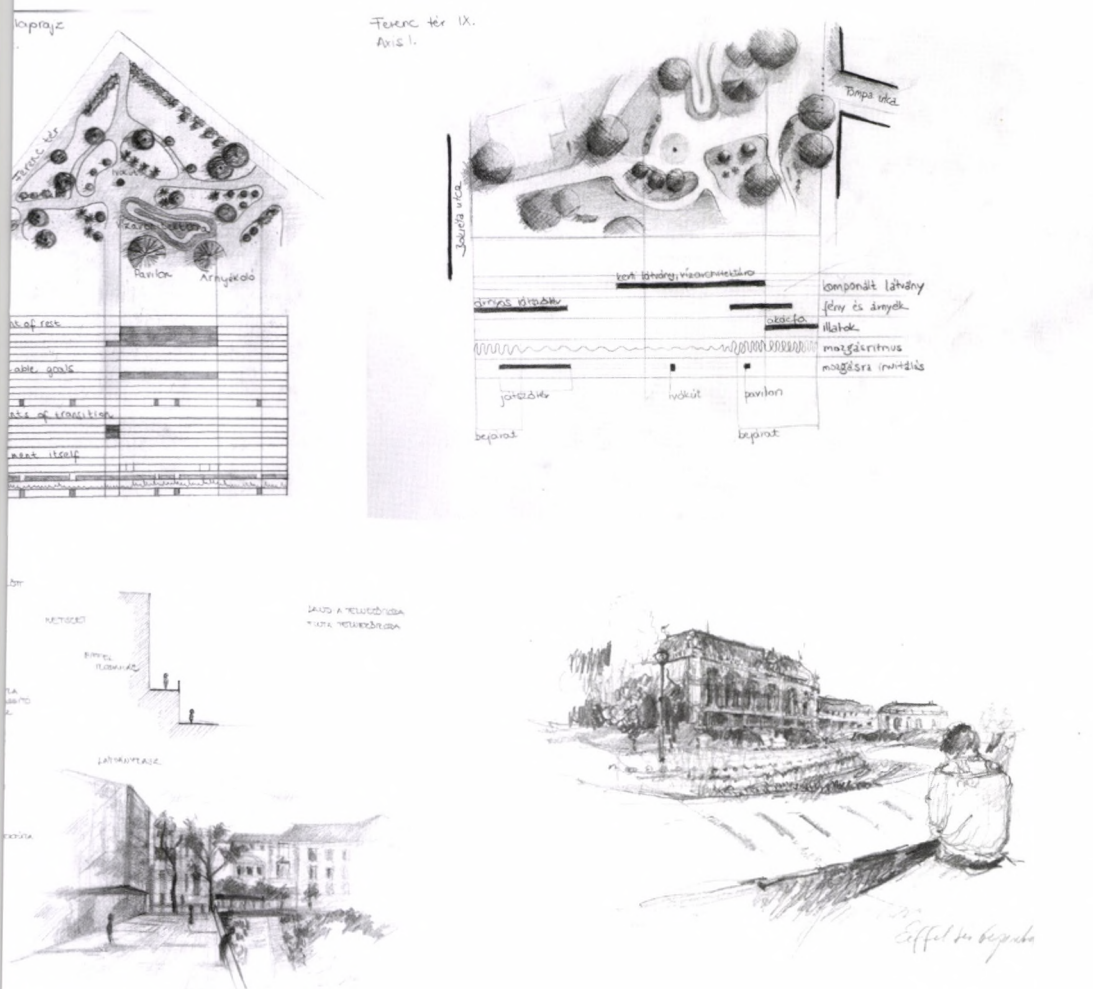
2. METHOD: SPACE WALL ANALYSIS

While the morphology of space was analyzed by sketches, we observed space walls with constructions. We searched the orientations of space walls and components according to their own reference point. These individual points gave subjective aspects to our constructions. Csaba Szegedi wrote following ideas about space experience in his dissertation: "the experience of a place is subjective, and space opens up to everyone in a different way. The space experience is a result of learning; it can be a longer or a shorter process or processes. We learn the space like we learn to see."⁵ We can practice the full view or the visual perception of space walls with panoramic drawings, because in this case we enlarge our angle of view in horizontal direction, so it will be endless, and as a result we draw the prospect of this space in our notebook. However panoramic drawings make us aware that "space around us

and reality. DLA, MOME, Budapest, 2009. p.34
6 Csaba Szegedi: World-View, picture and reality. DLA, MOME, Budapest, 2009. p.25

23	24	25	26
27	28	29	30

- 23. kép/pict.:** Térbeli szekvenciák elemzése a Ferenc téren. Készítette: Illyés Miklós / Analysis of spatial sequences at Ferenc Square. By Miklós Illyés
- 24-25. kép/pict.:** Térbeli szekvenciák elemzése a Ferenc téren. Készítette: Dancs Nikoletta / Analyses of spatial sequences at Ferenc square. By Nikoletta Dancs
- 26-28 kép/pict.:** Térbeli szekvenciák elemzése a Ferenc téren. Készítette: Papp Dóra / Analyses of spatial sequences at Ferenc square. By Dóra Papp
- 29. kép/pict.:** Épített utak vizsgálata az Eiffel téren. Készítette: Mandel Mónika / Analyses of built paths at Eiffel square. By Mónika Mandel
- 30. kép/pict.:** Épített utak vizsgálata az Eiffel téren. Készítette: Oláh Brigitta / Analyses of built paths at Eiffel square. By Brigitta Oláh

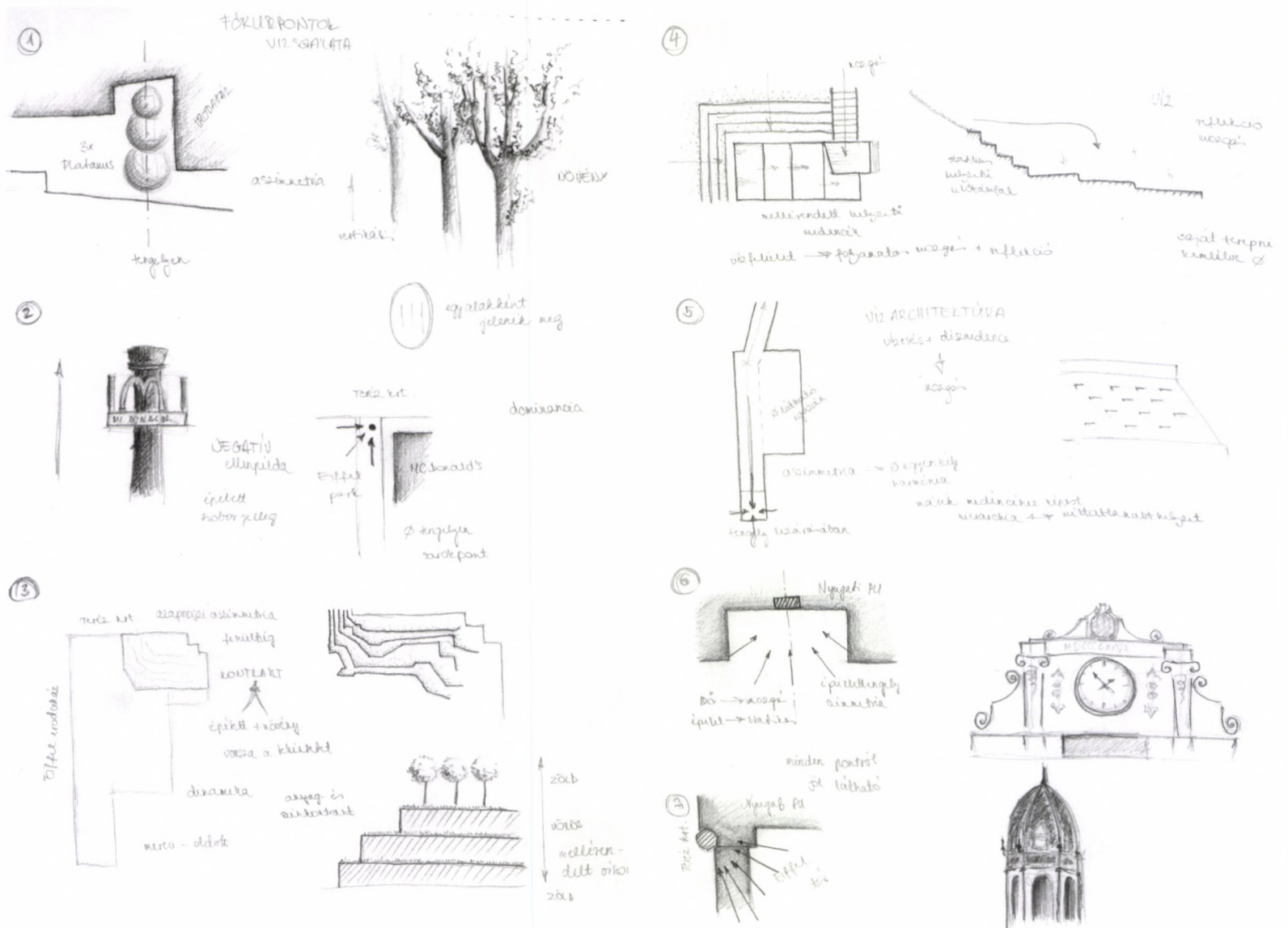
is a whole sphere, even if standing on the ground we can only experience it as a hemisphere. Regardless what we know about the world and regardless how we are influenced by astronomy, physics and other knowledge. We sense the space basically in an egocentric way around us as a giant sphere, with us in its centre.”⁶

During the workshop we drew space wall analysis (round panorama) from only one main point. (figure 11-12) An interesting experience was that in places, where the buildings defining the space walls were less dominant, students of the square instinctively kept the proportions of the buildings, but there were places, determined by many representative buildings, where case students emphasized the vertical sizes of the buildings. As mentioned above, we put large emphasis on the construction of the round or sphere panorama drawings, but it is of course also possible to sketch intensively, very fast; this way the first impression of the panorama will appear on our paper. (figure 13). Besides

the round panoramas students made standing panoramas as analysis. Standing panoramas were drawn on a pedestrian axis or on a selected point of space. We projected this part of prospect in front of us and behind us to a hemispherical surface. The drawing person was in the center, in the direction of our progress, in the angle of focused view. We observed which spatial experiences are characteristic and what are the visual relations between them. In this drawing method we used many construction lines, which seem like power lines. These lines are different from simple drawing lines, because compared to the view, they put a more characteristic emphasis on the moving of the contour lines of objects, roads, buildings, trees, etc.,. (figure 14-17)

The round and standing panorama drawings gave a comprehensive space experience that was more complex than in the case of the detail drawings of the first holistic method. "Knowledge about space changes the spatial experience"⁷ - as András Kállai wrote; and

7 János Kállai: *The spatial orientation and anxiety*, Bp., 2004. p.204
8 Ede- Zsolt Balla: *Geography of our Sacred Earth*, Csíkszereda, 2010. p 28

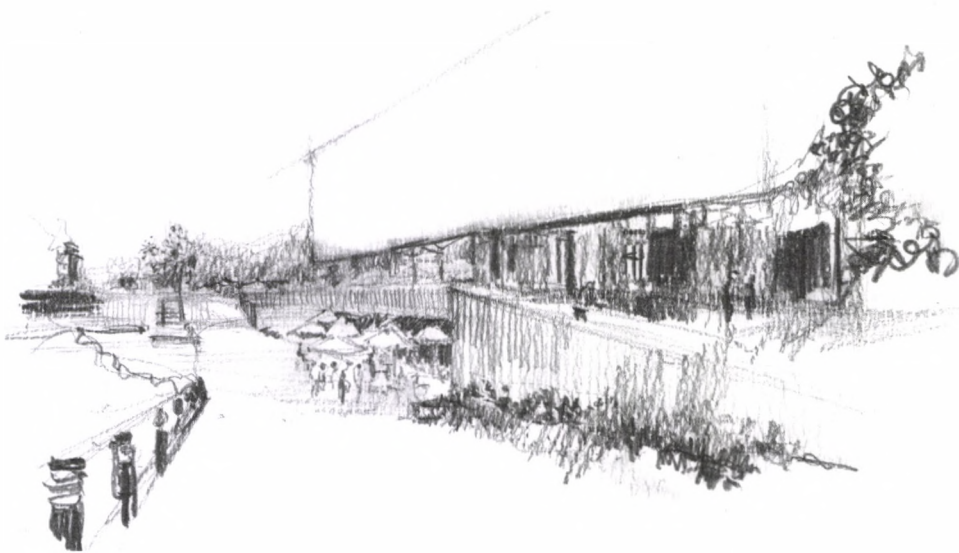
3. ELEMZÉSI CSOPORT: TÉRBELI SZEKVENCIAK, ALAPRAJZ-ANALÍZISEK

Az alaprajzi elemzéseket Catherine Szántó a versailles-i kert sétányának grafikai analiziséről közölt írásai alapján végeztük⁸. Az általa meghatározott tényezőket vetítettük le a kortárs közterek alaprajzára. Kezdetben nem tudtuk, hogy a léptékében jóval kisebb és a barokk kertstílustól eltérő helyszíneknél hogyan és milyen mértékben lesznek elemezhetőek ezek a tényezők. A helyszínelések során azonban kiderült, hogy összességében jól alkalmazható ez a módszer kisebb közterek, parkok vizsgálatánál is. A szekvencia-analíziseket először helyszíneléssel kezdtük, megállapítva a tér bejáratait és kapcsolódási pontjait a környező úthálózatba, a városszövetbe, majd felvázoltuk a közlekedési útvonalakat (18–21. kép). A megfigyeléseinkből, a bejárat- és útvonalelemzésekből kirajzolódottak a tér fő közlekedési tengelyei, amelyeken elvégeztük a szekvenciaelemzéseket egy

meghatározott haladási irány szerint. Először a tengelyekre vetítettük a haladás térbeli ritmusait, majd a tengelyeken belüli fókuszpontokat figyeltük meg. Bejelöltük a fókuszpontok közötti átmeneti tereket, amelyek az egyik látványból a másik látvány felé vezetnek. Adott esetben számolnunk kellett az elágazódási, vagy törési pontokkal is, amelyek külön jelentőséggel bírtak, mivel ilyenkor a tengelyen belül egy térváltás lehetősége állt fenn (22–23. kép).

A könnyebb értelmezhetőség és a gyorsabb leolvasás végett a további elemzések - az alaprajzi részlet mellett - egy diagrammal egészültek ki, amely a Catherine Szántó által rendszerezett térbeli folyamatokat követte nyomon a vizsgált axison. A tengelybe való belépés irányából a következőket elemeztük: a pihenést elősegítő tényezőket; a távolba nézés lehetőségét, amely szerint lehet nyitott vagy zárt az axis, a látványelemek közötti távolságot, a kisarchitektúrák ritmusát, térbeli elrendezését, a hang és az illat által definiált tereket. Megfi-

⁸ Catherine Szántó: A térélmény elemzése a versailles-i kert példáján '4D' Tájépítészeti és Kertművészeti Folyóirat, 2011. 23. szám, 32-47. old.

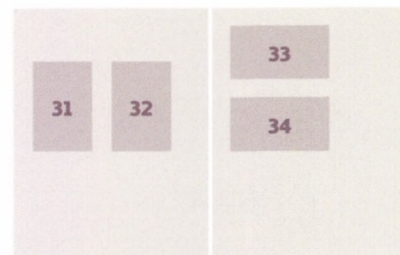
I think it is also true conversely: by drawing the panoramas our spatial experience can change our knowledge about space. Purpose of this analysis was to gather a new knowledge of public squares by panorama drawing, which is not much used in drawing education.

3. METHOD: SPATIAL SEQUENCES, GROUNDPLAN-ANALYSIS

Our graphical analyses were based on the writing "A graphical analysis of Versailles garden promenades" by Catherine Szántó. We projected a lot of factors that Catherine Szántó defined to the ground plan of contemporary public spaces. Initially, we did not know how in the case of these smaller scale sites, which are different from Baroque garden style, these factors can be analyzed. During their observation we realized that this method is also well suited for smaller spaces and parks. First we started the sequence analyses by site investigation,

we assessed entertainments and connecting points, by which the place was connected to the city texture, and then we sketched the main traffic axes. (figure 18-21) From our observation, from the entertainment and axis- analysis, the main axes were discovered, this way we could make the sequence analysis in a specific direction. First we projected the spatial rhythms of progress and focal points to the axes. We signed focal points of transition between spaces, which lead from one spectacle towards another view. We also had to calculate with breakpoints, which were of special significance, because in this case there was an opportunity to switch between spaces (figure 22-23).

For easier and faster interpretation besides the ground plan, the further analysis was supplemented by diagram, which followed up the spatial processes structured by Catherine Szántó on the observed axis. With regard to the entertainment we examined factors of relaxation, distance view possibilities, in

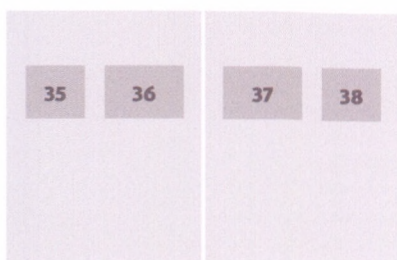
31-32. kép/pict.:

Fókuszpontok elemzése az Eiffel téren. Készítette: Polarecki Dóra / Focal points at Eiffel square. By Dóra Polarecki

33-34. kép/pict.:

Utak-terek vizsgálata az Eiffel téren. Készítette: Oláh Brigitta / Analyses of paths and spaces at Eiffel square. By Brigitta Oláh

35-36. kép/pict.:

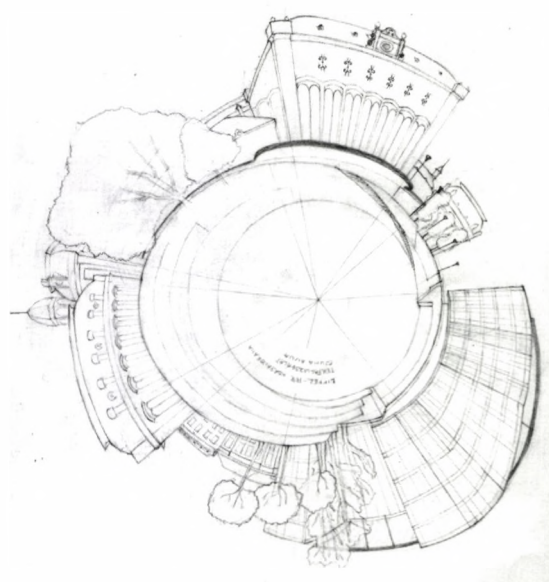
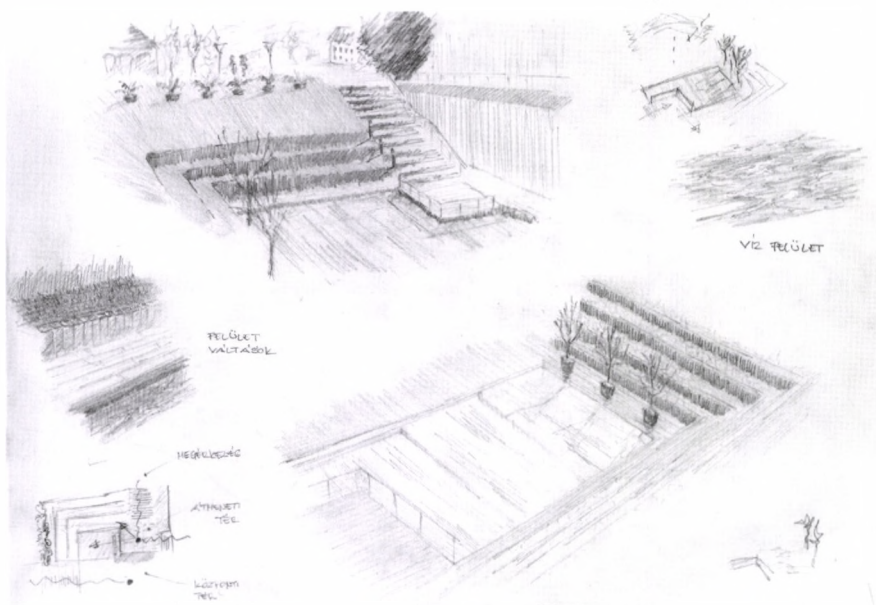
Különböző széltípusok elemzése az Eiffel téren. Készítette: Szabó Eszter / Observing of different edges at Eiffel sqare. By Eszter Szabó

37. kép/pict.:

Különböző típusú átmeneti terek vizsgálata az Eiffel téren. Készítette: Weiszer Ádám / Observing of threshold spaces of different types at Eiffel square. By Ádám Weiszer

38 kép/pict.:

Körpanoráma, Eiffel tér. Készítette: Csuha Anna / Round panorama of Eiffel square. By Anna Csuha

this aspect there can be an opened or a closed axis. We observed the distance between spatial elements, the rhythm and spatial orientation of small architectural elements and outside furniture, and we analyzed odor- and sound-determined spaces. We examined qualities of axis-organization, the available targets in the axis, the primary and secondary focal points, the proportion of sight, invitation to movement, similar objects, monotony and variety, quiet and eventful space sense and simple or complex space rhythms. We determined the points where focus-shifts, emotional shifts, scale or direction changes were generated. We described light and shadow effects and the plasticity of the space as well. (figure 24-28)

These aspects can be grouped, which observe the sense of space, the spatial movement and objects in tabular summary, which does not only ensure the legibility of individual processes, but it can make it easier to compare the main axes with each other. Of course

there were some factors, like in the case of the morphological analysis, for which we could not find examples in the public space. The impact of these absences can be subject to further research in the future. Such studies would examine possibilities of space optimization and development.

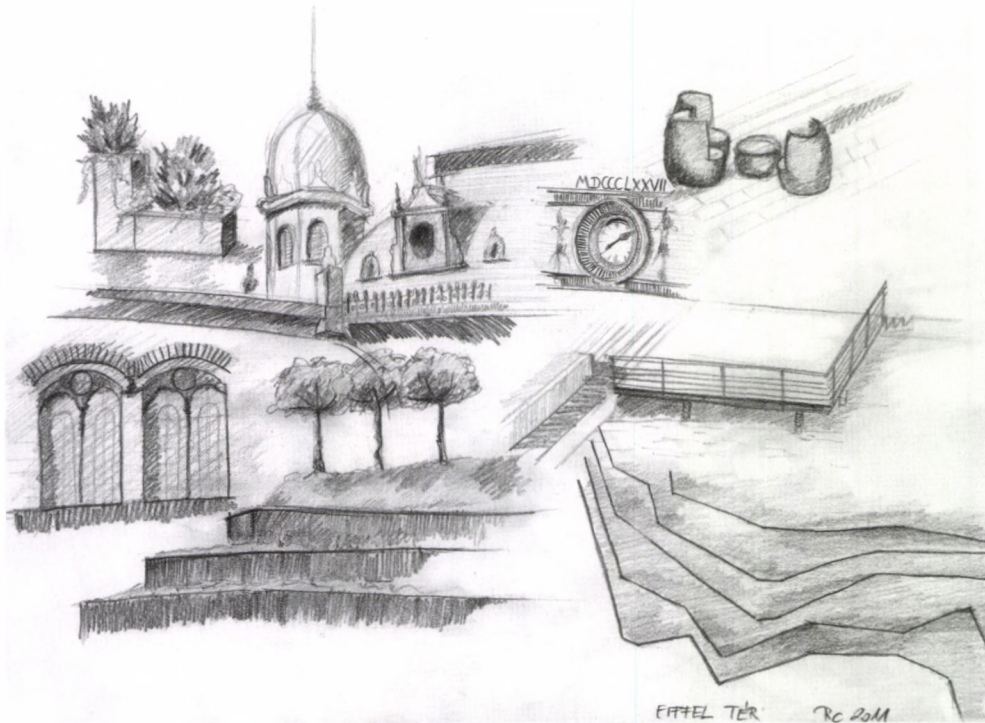
4. INTRODUCTION OF FERENC SQUARE AND EIFFEL SQUARE

The Ferenc square and the Eiffel square are different in many ways; therefore it is not surprising that the analysis could be used with different degrees of effectiveness in the observed places. The Ferenc square was designed in 2002, as a result of a competition. It was planned by István Sári. The place's surface is 2000 m²; it is covered by huge trees and characterized by white and blue water plastic and tree pavilions. The concentric pattern is not only present on the water plastic, but appears also in

the pavement of the space, it reminds of Roberto Burle Marx's squares.

The Eiffel square was designed by Gábor Karádi. The 4800 m² public place was built in 2009. The character of the place is mainly given by the amphitheater formed space in the middle, the surrounding Italian steps and grass terraces. The different characters and impacts of these places became even more apparent during the studies.

In a smaller part of Ferenc square paths appeared in smaller sections (figure 3-4), the main axes were broken; the quality of axis intensity was influenced very strongly by green areas and pavilions. (figure 18) The focal points and design elements seemed quite dense. Besides the water plastic elements and the pavilions, the huge trees also functioned as focal points. Because of the broken axes it was difficult to find larger comprehensive axes, and the subordinated role of the buildings became apparent as we searched a special, emphasized

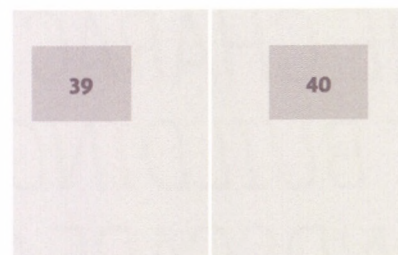
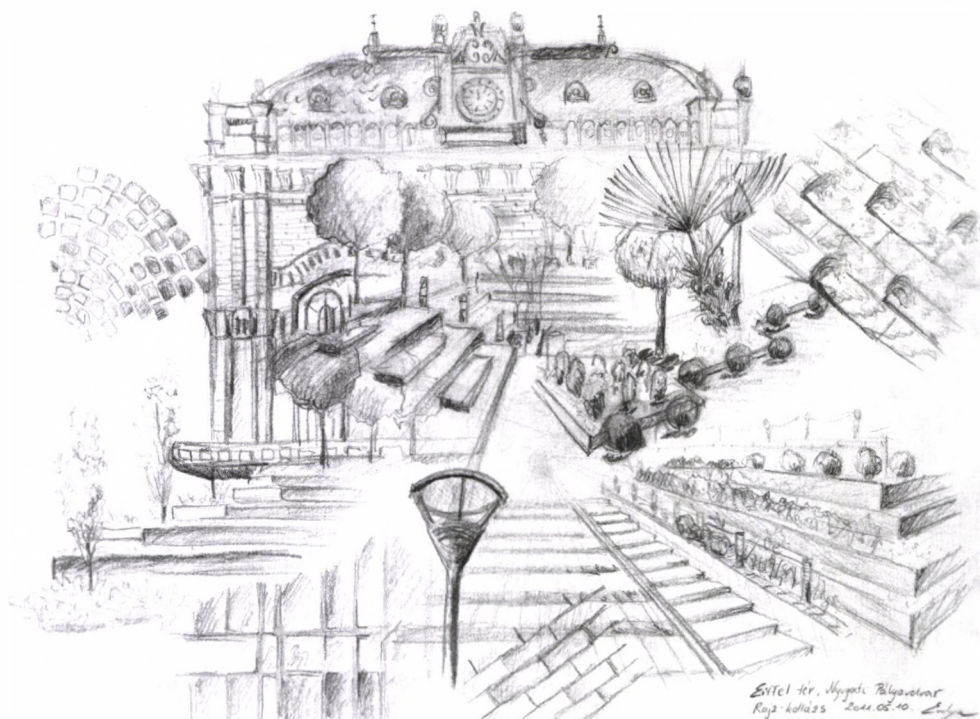
volt nagyobb termélységet átfogó tengelyeket találni, valamint az épületek alárendelt szerepe nyilvánvalóvá vált, amikor a körpanorámához kerestünk egy kiemelt, hangsúlyos pontot és azzal szembesültünk, hogy a fák kitakarják az épületek homlokzatait (11-12. kép). A fák egyszerre váltak vertikális térfallá és egy felső térhatárolóvá, mintegy természetes tetőként, felülről határolva a teret (8. kép).

Ezzel szemben az Eiffel térnél mindaz, amit az előzőekben felsoroltam, ellentétesen alakult. A feltáró utak nagyobb, lineáris tengelyként szerepeltek (29-30. kép), és a fő axisok tengelyessége is adott volt. A terület nagyságához képest kevés fókuszpont szerepelt (31-32. kép). Azt mondhatjuk, hogy a Ferenc térhez képest kevesebb volt az attraktívabb látványelem. A vízarchitektúrák is jobban beleolvadtak a környező térkialakításba, valamint a faállomány szerepe is másodlagosnak mondható, mivel a tervezők az épületek homlokzatának zavartalan látványát nem akarták befolyásolni, kitakarni a fák által (34. kép). Éppen ezért a vertikális térfalat az épí-

tett elemek adták a körpanoráma rajzaikon, ahol az épületek függőleges méreteit kihangsúlyozták a hallgatók (38. kép).

A két köztér közötti különbségek első látásra is valamelyest érzékelhetők, viszont ezek alaposabb megfigyelései jobban elmélyítik az összefüggéseket, amelyek sokszor csak akkor válnak egyértelművé, ha lerajzoljuk és leírjuk őket. Jelen tanulmánnyal arra szeretnék minden tájépítész, építészhallgatót vagy gyakorló tervezőt inspirálni, hogy kutassa a terek szervezését, alakítását, rajzos naplót vezetve, hogy ezáltal újabb és újabb összefüggések kerüljenek a felszínre. Balla Ede-Zsolt így ír erről a Szent földünk rajza című könyvében: „Minthogy egy kép többet mond ezer szónál, érdemes a tájak képét megvizsgálni. Az alapos szemlélő meglátja benne az adott hely egészségi állapotát, problémáit, az emberek életmódját, világról alkotott elképzeléseit.”⁹ Amennyiben a terek képének vizsgálatánál felhasználjuk ezeket az elemzési módszereket, úgy nemcsak tapasztalatokat gyűjtünk, de szemléletünk is gazdagodni fog. ©

9 Balla Ede-Zsolt: Szent földünk rajza, Csíkszereda, 2010. p 28

39. kép/pict.:

Genius loci, Eiffel tér. Készítette: Reichardt Cecília / Genius loci, Eiffel square. By Cecília Reichardt

40. kép/pict.:

Genius loci, Eiffel tér. Készítette: Farkas Evelin / Genius loci, Eiffel square. By Evelin Farkas

point to the round panoramas, and we realized that the buildings' facades were covered by trees. (figure 11-12) The trees served both as vertical and upper space walls and they bounded the space as a natural roof. (figure 8)

In contrast, in the case of Eiffel square, everything that I listed above turned out to the contrary. The main paths figured as larger linear axes and the axis quality of these main axes was also given. (figure 29-30) There were only a few focal points (figure 31-32), but the surface of this place was bigger than in the case of Ferenc square. To sum up, there were less attractive spectacular elements compared to this latter. The role of water plastic, pool and trees was secondary, because designers wanted to keep the priority of monumental buildings (figure 34). Therefore only built elements gave a vertical space wall on our drawings, where the students emphasized the vertical dimension. (figure 38)

The differences between the two public spaces can already be perceived

at first sight, but if we observe these intensively on drawings, we can deepen these consistencies, that often only become clear, when we describe and draw them. In this study, I would like to inspire landscape architecture or architecture students and designers to explore the organization of space so that they can find new consistencies and connections between the elements of a place, which they can use later.

Balla Ede - Zsolt writes the following in his book "Because a drawing says more than thousand words, therefore it is useful for the analysis of landscapes. The accurate observer can gain knowledge through it about the health and the problems of place, the people's lifestyle and their world view as well."⁸ If we use these analysis methods in the study of spaces, we do not only collect experiences, but might also enrich our view. ©